

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा " दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र सम्वृद्धिको परिकल्पनाका साथ समतामुलक, सभ्य समाज निर्माण गर्ने" भनिएको छ/ संबैधानिक व्यवस्था अनुरूप संघिय सरकार र प्रदेश सरकारले भविष्यका कर्णधारहरु शिक्षाको उज्यालो बाट वन्चित नहोउन भन्ने अभिप्रायका साथ दुई वर्ष भित्र पढ्ने उमेरका बालबालिकाहरु सबै विद्यालयमा हुनेछन भनेर नीति तथा कार्यक्रम अघि सारेको छ/ यसै नीति अनुरूप विद्यालय छाड्ने कारणको अनुसन्धान गरि सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने भनि उल्लेख समेत गरिएको छ/ विद्यालय छाड्ने प्रमुख कारणहरु मध्ये लागु औषधको प्रयोग पनि मुख्य कारणको रुपमा रहेको छ/ १३ वर्षको उमेर लागु औषध प्रयोगकर्ता बन्ने औसध उमेर भएको अध्ययनहरुले बताउदछन्/ प्रदेश नम्बर १ को कुल जनसंख्याको करिव ११% (२०६८ को जनगणना अनुसार) १३-१९ वर्ष उमेर समुहको रहेको छ/ यो उमेर समुहनै कुल लागु औषध प्रयोगकर्ताको २०% हिस्सा ओगटेको तथ्याङ्कहरुले बताउदछन्/ हाम्रो प्रदेशको ठुलो जनसंख्या शहर, शहर उन्मुख गाउ, सीमाक्षेत्रमा रहेको छ/ लागु औषध प्रयोगकर्ताहरु यस्तै स्थानहरुमा बढि रहने गरेको तथ्यका कारण यी क्षेत्रहरु सम्भावित प्रकोपका क्षेत्रहरुका रुपमा चित्रित छन्/

वि. स. २०८० भित्र अतिकमविकशित रास्ट्रबाट माथी उठ्दै त्यसको २५ वर्ष भित्रमा विश्वका उच्च आर्थिक वृद्धिदर भएका देशहरु सरह नेपाललाई उभ्याउने दिर्घकालिन तथा रणनीतिक लक्ष्यका रुपमा " सम्वृद्ध नेपाल, शुखि नेपालि " लाई लिईएको छ/ यस रास्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्नका निम्ति आवश्यक जनसक्ति भनेका आज विद्यालयहरुमा अध्ययनरत किशोर-किशोरी नै हुन/ विद्यालयमा रहेका यी साना साना कोपिलाहरुलाई सकारात्मक, सुसंस्कृत,नैतिक, सभ्य, लागु औषध दुर्व्यशनबाट मुक्त, सृजनशील, सामाजिक उत्तरदायी र रस्ट्रियता भाव जागृत गराउन उत्प्रेरणा प्रदान गर्नु प्रदेश सरकारको दायित्व हो/ सुचरित्र निर्माणका लागि विद्यार्थी, अभिभावक, शिक्षक, राजनीतिक दल, संचार क्षेत्र, उद्योगी, गैर सरकारी संस्था, सुरक्षा निकाय एवं सम्पूर्ण प्रदेश वासीको महत्वपुर्ण योगदानको आवश्यकता रहन्छ/

उल्लेखित आधार, तथ्याङ्क एवं पृष्ठभूमिमा प्रदेश सरकारले आ. व. २०७५/०७६ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेटमा "म अघि बढ्छु" नाराका साथ **सगरमाथा टिन्स क्लब (STC) (संचालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि**, २०७५ प्रदेश सरकार मन्त्रिपरिषद बैठकबाट पारित गरि मिति २०७५/१०/०४ मा प्रमाणीकरण भई लागु गरिएको छ/

लक्ष्य (Goal)

प्रदेशको सामाजिक तथा सांस्कृतिक पक्षहरुलाई सुदृढ गर्दै किशोर अवस्थामा प्रवेश गरेका कक्षा ९ देखि १२ सम्म अध्ययन गर्ने १३-१९ वर्ष उमेरसमूहका विद्यार्थीहरु लाई सक्षम, सबल, जिम्मेवार,

चरित्रवान, सकारात्मक, सुसंस्कृत, नैतिक, सभ्य, लागू औषध दुर्व्यसनबाट मुक्त, सृजनशील, सामाजिक उत्तरदायी तथा समतामूलक समाज निर्माण गर्न सहयोग पुर्याउने/

उद्देश्य (Objectives)

- १) विद्यालयमा आधारित सचेतना तथा जागरणमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- २) लागू औषध दुर्व्यसनको प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्ने शैक्षिक चेतना मुलक, पाठ्यक्रम, तालिम निर्देशिका तथा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- ३) नैतिक जिम्मेवार तथा सामाजिक दायित्व निर्वाह गर्न सक्ने नागरिक तयार गर्ने आधार बनाउने ।
- ४) किशोर किशोरीहरूलाई वातावरण संरक्षण, प्रकोप व्यवस्थापन तथा नैतिक दायित्व जिम्मेवार नागरिक बन्न उत्प्रेरणा जगाउने ।
- ५) स्थानीय विद्यालय स्तरमा लागू पदार्थ दुर्व्यसन निराकरण, प्रकोप सचेतना, नैतिक शिक्षा तथा उद्यमी बन्न उत्प्रेरणा जगाउन किशोर किशोरीहरूलाई सामाजिक कार्यमा लाग्न उत्प्रेरणा प्रदान गर्ने ।
- ६) विपद आउनु पूर्व र विपदका समयमा स्वयंसेवी कार्य गर्ने, प्रयोगात्मक अध्ययन विधि अवलम्बन गरी विपदका बेला अपनाउनु पर्ने सावधानीका विषयमा विद्यालय स्तरमा सचेतना फैलाउने ।
- ७) सभ्य, सुसंस्कृत, कूलत र कूसंस्कार मुक्त नागरिक उत्पादन गर्न योगदान गर्ने ।
- ८) उच्च शिक्षा तथा रोजगारीका आधार र सम्भावनाका विषयमा विशेष कक्षा संचालन गर्ने ।
- ९) ट्राफिक सचेतना, महिला हिंसा, छुवाछुत आदि विषयमा सदस्य तथा विद्यार्थीहरूलाई सचेतना गराउने ।
- १०) राष्ट्र, राष्ट्रियता तथा देशको समृद्धिका सम्बन्धमा सकारात्मक भावना जागृत गराउने।
- ११) शैक्षिक सफलता हासिल गर्नका निम्ति अध्ययनलाई फराकिलो र अनुसन्धानमूलक बनाउन भूमिका खेल्ने ।

क्रियाकलापहरू(Activities)

- १) लागू औषधका विषयमा शिक्षामुलक कक्षाहरू संचालन गर्ने/
- २) किशोर-किशोरीहरूलाई सामाजिक कार्यहरू (सार्वजनिक क्षेत्र, मठ, मन्दिर, देव देवालय, प्राचिन क्षेत्र आदि स्थानहरूमा सरसफाई र सहरी क्षेत्रहरूमा ट्राफिक सचेतना आदि) मा संलग्न गराई समाज र राष्ट्र प्रति उत्तरदायी एवं नैतिकवान बन्न उत्प्रेरणा दिने क्रियाकलाप गराउने/
- ३) प्राध्यापक, डाक्टर, ईन्जिनियर, वकिल, सफल उद्यामी, व्यवसायी, रास्ट्रसेवक कर्मचारी, प्रहरी तथा जंगी कर्मचारी, कलाकार, खेलाडिहरूको रोस्टर बनाई उज्वल भविष्यका लागि करियर काउन्सिलिङ्ग तथा स्वदेश मै आफुले जानेका शिप र ज्ञानकू प्रयोग गरि सम्वृद्धिको लक्ष्य हासिल गर्न योगदान गर्न उत्प्रेरणा दिने कार्य गर्ने /

- ४) भुकम्प, बाढि, पहिरो, आगलागी लगायत हुने अन्य विपदका बेला अपनाउनु पर्ने, पुर्व तयारी र विपद पछिको अवस्थाका विषयमा सैधान्तिक एवं प्रयोगात्मक(सिमुलेशन) ज्ञान दिने कार्य गर्ने/
- ५) रास्ट्रका लागि आवश्यक पर्दा जुनसुकै बेला स्वयंसेवी बन्छु भन्ने भावना जागृत गराउनका निम्ति सामाजिक कार्यहरुमा स्वयंसेवकका रुपमा परिचालन गर्दै यसको महत्वका बारेमा जानकारीमुलक भिडीयो, अडियो वा अन्य सामग्रीको प्रयोग गरि स्वयमसेवी भावना जागृत गराउने/
- ५) चेतनामुलक कार्यक्रमहरु उत्पादन गरि युटुब, टेलिभिजन, रेडियो वा अन्य छापाका माध्यम बाट प्रकाशन तथा प्रशारण गर्ने/

.....

प्रदेश सरकारले लक्षित वर्ग सम्म यो म अघि बढ्छु कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सगरमाथा टिन्स क्लब (STC) संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५ ले व्यवस्था गरे बमोजिम प्रदेश, जिल्ला, स्थानीय एवं विद्यालयस्तरमा निम्न संयन्त्र गठन गर्न सक्नेछ ।

- क) आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयका माननीय मन्त्रिज्यु को संयोजकत्वमा ५ सदस्यीय निर्देशक तथा अनुगमन समिति ।
- ख) प्रतिनिधि सभा, राष्ट्रिय सभा, प्रदेश सभाका सदस्य एवं जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुख समेतको एक सल्लाहकार समिति ।
- ग) प्रदेश सचिव, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको संयोजकत्वमा १० सदस्यीय कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा संयोजन समिति ।
- घ) कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न मन्त्रालय स्तरीय एक छुट्टै समन्वय इकाइ साथै एक सम्पर्क व्यक्ति (फोकल पर्सन)
- ङ) प्रदेश अन्तर्गत प्रत्येक जिल्लामा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको संयोजकत्वमा १४ सदस्यीय जिल्ला स्तरीय अनुगमन समिति ।
- च) महानगरपालिकारउपमहानगरपालिकारनगरगाउँपालिका प्रमुखको अध्यक्षतामा १८ सदस्यीय स्थानीय तह स्तरीय समन्वय तथा सहजीकरण समिति ।
- छ) सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापकको संयोजकत्वमा सात सदस्यीय विद्यालय तहको कार्यक्रम कार्यान्वयन समिति ।
- ज) विद्यालयमा कक्षा ९ देखि १२ सम्म अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरु मध्येबाट १५ सदस्यीय सगरमाथा टिन्स क्लब ९एसटीसी० ।

माथि उल्लेखित कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गरी यो कार्यक्रमको अवधि बहुवर्षिय रहेको छ । स्थानीय तहले प्रत्येक विद्यालयमा यो कार्यक्रमको स्वामीत्व ग्रहण गरी दिगो रुपमा संचालन गर्नेछ र एक सक्रिय नैतिकवान, सुसंस्कृत समाज निर्माण भई सुन्दर, शान्त, समृद्ध नेपाल निर्माण गर्ने सपना

साकार हुन्छ यसका लागि निम्न सरोकारवाला पक्षहरुको सक्रिय सहभागीताका लागि प्रदेश सरकारले सबै प्रति अपेक्षा राखेको छ ।

- क। राजनैतिक दलहरु
- ख। विद्यालयका शिक्षकहरु
- ग। अभिभावकहरु
- घ। विद्यार्थीहरु
- ङ। नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, राष्ट्रिय अनुसन्धान
- च। गैर सरकारी संस्था (रेडक्रस, स्काउट आदि)
- छ। पत्रकार तथा संचार माध्यम
- ज। गाउँ, नगर तथा महानगरपालिका
- झ। उद्योग व्यवसायी
- ञ। जिल्ला बालकल्याण समिती वाल क्लवहरु